

Opgave 1 De NPO vernieuwt na bezuinigingen

Bij deze opgave hoort tekst 1 uit het bronnenboekje.

Inleiding

De Nederlandse Publieke Omroep (NPO) is kwetsbaar in tijden van crisis en overheidsbezuinigingen. Ze moet bewijzen wat ze waard is.

Optimisme, nieuwe programma's en een scherpere profilering van de zenders Nederland 1, 2 en 3 zijn het antwoord op de bezuinigingen.

Lees tekst 1.

De informerende functie van de publieke omroep is belangrijk ook al wordt die functie ook door andere media vervuld. Volgens Timmer is de NPO vanwege een andere maatschappelijke functie van de media echt anders dan andere media.

- 2p 1 Leg uit welke andere maatschappelijke functie van de media te herkennen is in de rol die de NPO volgens Gerard Timmer moet vervullen.

- 2p 2 De NPO is afhankelijk van de overheid maar is beslist geen staatsomroep. Leg uit waarin de NPO verschilt van een staatsomroep en geef een citaat met regelnummer uit tekst 1 waaruit blijkt dat de NPO geen staatsomroep is.

De NPO gaat in het najaar van 2013 en het voorjaar van 2014 zijn drie zenders scherper profileren. Commerciële mediabedrijven zoals bijvoorbeeld RTL Nederland, de overkoepelende organisatie van RTL 4, RTL 5, RTL 7 en RTL 8, hebben hun zenders ook scherp geprofileerd. Een profilering sluit aan bij de doelen waar een zendorganisatie naar streeft.

- 4p 3 a Maak aan de hand van de doelstellingen van de NPO enerzijds en de doelstellingen van RTL Nederland anderzijds het verschil tussen beide zendorganisaties duidelijk.
b Hoe komt dit verschil tot uiting in de programmering?

Opgave 1 De NPO vernieuwt na bezuinigingen

tekst 1

Ondanks bezuinigingen veel nieuwe programma's bij NPO

De Nederlandse Publieke Omroep (NPO) presenteert 71 nieuwe programma's voor het najaar van 2013 en voorjaar 2014. "Wij zijn strijdbaar, moeten ondanks de bezuinigingen blijven vernieuwen. We tonen met al deze programma's aan waar onze meerwaarde ligt. Onafhankelijk, zonder commercieel belang en vanuit een Nederlands perspectief. Nederland verdient een sterke publieke omroep", aldus Gerard Timmer, directeur televisie, bij de programmapresentatie van de NPO.

Hij vervolgt: "De NPO bereikt wekelijks bijna 15 miljoen Nederlanders. De publieke omroep is daarmee nog de enige plek, waar dag in, dag uit alle bevolkingsgroepen samenkomen. Waar zij kennis nemen van elkaars standpunten, luisteren naar elkaars verhalen, elkaar inspireren en van elkaar leren. Die publieke omroep is dus van betekenis. De programma's krijgen niet voor niets constant hoge waarderingen van het publiek." (...)

Scherpere programmering voor Nederland 1, 2, 3 en Zapp
Nederland 1 gaat meer dan ooit 'de polsslag van de dag' tonen. De plek voor *breaking news*, extra nieuwsupdates van de NOS, en actualiteitenrubrieken, zoals EénVandaag en Pauw en Witteman. Vanaf januari komt daar De Wereld Draait Door bij, zodat mensen direct bij thuiskomst worden bijgepraat.

Nederland 2 richt zich op **verdieping achter het nieuws** in verschillende genres, zoals levensbeschouwing, kunst en cultuur. Er komt veel ruimte voor documentaires. Met ingang van januari 2014 bijvoorbeeld prime time maandag om 21.00 uur.

Nederland 3 legt meer **nadruk op een jonger publiek**. Vanaf januari staat de vooravond van 3 in het teken van een dagelijks drama gericht op jongeren.

Zapp en Zappelin gaan de volgende fase in. Voor de hele familie op zondagochtend bijvoorbeeld met elf premières van Nederlandse speelfilms, nieuwe dramaseries en een juniorversie van Nederland van Boven.

naar: www.publiekeomroep.nl, 29 augustus 2013

Opgave 2 Wangedrag door wetenschappers

Bij deze opgave horen de teksten 2 tot en met 4 uit het bronnenboekje.

Inleiding

In augustus 2011 werd het vermoeden geuit dat sociaal psycholoog Diederik Stapel zich schuldig had gemaakt aan wetenschapsfraude. Een commissie ingesteld door de Tilburgse rector magnificus onderzocht de beschuldiging en rapporteerde dat er sprake was van “een grootschalige, langdurige fraude met data”. Daarna deden twee universiteiten aangifte van valsheid in geschrifte en oplichting (tekst 2). Een jaar later volgde ook nog een onderzoek door de Fiscale inlichtingen- en opsporingsdienst (FIOD) omdat Stapel mogelijk de overheid had opgelicht door subsidie aan te vragen voor onderzoek waarbij hij had gefraudeerd met onderzoeksgegevens.

In juni 2013 werd een transactie tussen het Functioneel Parket (een onderdeel van het OM) en Stapel overeengekomen (tekst 3).

Geconstateerde wetenschapsfraude leidt doorgaans niet tot vervolging. Het geval Stapel is dus in die zin uitzonderlijk.

Lees de teksten 2, 3 en 4.

‘De’ criminaliteit bestaat niet. Criminaliteit kent verschillende vormen.

Eén van die vormen dankt zijn naam aan de maatschappelijke positie van de plegers. Wetenschapsfraude is een typisch voorbeeld van die vorm van criminaliteit.

- 3p 4 Welke vorm van criminaliteit wordt hier bedoeld? Geef de naam en leg aan de hand van twee kenmerken uit dat criminele wetenschapsfraude er een typerend voorbeeld van is.

Criminaliteit heeft gevolgen voor burgers en samenleving. Deze gevolgen kun je indelen in twee categorieën.

- 2p 5 Noem die twee categorieën. Geef bij elk een voorbeeld van een mogelijk gevolg van wetenschapsfraude.

In de regels 14 tot en met 26 van tekst 3 staan korte overwegingen van het functioneel parket om de gekozen afdoening te rechtvaardigen. Die overwegingen worden zo kort weergegeven dat ze zouden kunnen passen bij zowel relatieve als bij absolute theorieën.

- 2p 6 Kies uit de regels 14-26 van tekst 3 één van de overwegingen en werk deze verder uit zodat deze past bij relatieve theorieën. Leg je antwoord uit.

- 2p 7 Kies uit de regels 14-26 van tekst 3 één van de overwegingen en werk deze verder uit zodat deze past bij absolute theorieën. Leg je antwoord uit.

Zie tekst 3.

Het OM vindt deze transactie een passende afdoening voor de zaak tegen Stapel. Stel dat het OM een vrijheidsstraf passend had gevonden. Het OM zou in dat geval een andere procedure gevolgd hebben.

- 1p **8** Wat had het OM moeten doen als het een vrijheidsstraf passend had gevonden?

Zie tekst 4.

In de regels 22-25 van tekst 4 staat dat twee procent van de onderzoekers bekende wel eens gegevens verzonden, vervalst of veranderd te hebben.

- 2p **9** Leg aan de hand van de gebruikte onderzoeksmethode en een omschrijving van het begrip validiteit uit dat je **niet** kunt concluderen dat twee procent van de onderzoekers wel eens gegevens verzonden, vervalst of veranderd heeft.

Opgave 2 Wangedrag door wetenschappers

tekst 2

Aangifte tegen frauderende hoogleraar Stapel

Door Harrie Nijen Twilhaar
AMSTERDAM - De Universiteit van
Tilburg en de Rijksuniversiteit
Groningen doen gezamenlijk aangifte
5 tegen de frauderende hoogleraar
Diederik Stapel (45). Zij beschuldigen
hem van valsheid in geschrifte en
oplichting. Dat hebben de universi-
teiten maandag laten weten bij de
10 presentatie van het onderzoeks-
rapport van de commissie-Levelt
naar Stapel. Uit het onderzoek blijkt
dat de fraude “zeer aanzienlijk en
verbijsterend” is, aldus Pim Levelt.

15 Het gaat om zeker dertig artikelen in
gerenommeerde wetenschappelijke
tijdschriften waarvan zeker is dat
Stapel data en gegevens heeft
verzonnen. Bij tientallen publicaties
20 bestaan serieuze verdenkingen.
Zeker is in ieder geval dat de fraude
teruggaat tot 2004, toen Stapel nog
bij de Rijksuniversiteit Groningen
(RUG) werkte. Stapel, die intussen is
25 ontslagen, heeft volgens de commis-
sie willens en wetens de wetenschap
beschadigd.

naar: www.telegraaf.nl, 31 oktober 2011

tekst 3

Transactie overeengekomen voor vervalsen datasets

Het Functioneel Parket¹⁾ is met de
heer Stapel een transactie overeen-
gekomen van een werkstraf van 120
uur voor het vals opmaken en het
5 vervalsen van datasets. Daarnaast
heeft de heer Stapel afstand gedaan
van het recht op ziekte- en
arbeidsongeschiktheidsuitkering.
Dit betreft anderhalf jaarsalaris,
10 gebaseerd op de Ziekte- en
Arbeidsongeschiktheidsregeling
Nederlandse Universiteiten. (...)

Passende afdoening
Het Functioneel Parket ziet de trans-
actie als een passende afdoening
15 van de strafbare feiten. Daarbij weegt
mee dat geen sprake is van persoon-
lijke zelfverrijking.
De heer Stapel heeft reeds ingrijpen-
de gevolgen van zijn handelen onder-
vonden. Hij heeft meegewerkt aan
20 het strafrechtelijk onderzoek en aan
het onderzoek van de commissie-
Levelt. Ook heeft hij zijn doctorstitel
25 ingeleverd. Met die omstandigheden
is rekening gehouden.

naar: www.om.nl, 28 juni 2013

noot 1 Het Functioneel Parket is een onderdeel van het OM

tekst 4

Laakbare wetenschap

Over alledaagse verleidingen en normoverschrijding in de wetenschap

Van tijd tot tijd trekt er een storm van verontwaardiging en verontrusting over het doorgaans kalme en eerbiedwaardige wetenschapsbedrijf: 5 een frauderende onderzoeker haalt het beeld van wetenschapsbeoefenaars als objectieve waarheidszoekers onderuit door een flagrante schending van de integriteitscodes. (...)

10 Een recente meta-analyse van achttien studies naar wetenschappelijk wangedrag richtte zich op twee van de ergste vormen: het verzinnen van gegevens en het vervalsen, 15 veranderen of beter passend maken van gegevens (...). Er werd gekeken naar surveys¹⁾ over de mate waarin onderzoekers zelf een bepaald wangedrag toegaven of dit gedrag één of 20 meer keren in een gegeven periode bij een ander hadden geobserveerd. Van de onderzoekers bekende twee procent dat ze wel eens gegevens verzonnen, vervalst of veranderd 25 hadden. Waargenomen wangedrag van collega's leverde hogere percentages op: ruim 14 procent wist van collega's dat ze wel eens gegevens verzonnen, vervalst of 30 veranderd hadden.

naar: Aafke Komter, Mens & Maatschappij, december 2012

noot 1 survey = steekproefonderzoek

Opgave 3 Misstanden in de champignonteelt

Bij deze opgave horen de teksten 5 tot en met 8 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Het televisieprogramma Keuringsdienst van Waarde (KRO) doet onder andere onderzoek naar het hoe en wat van producten voor consumenten. In december 2012 ging het programma over werknemers uit Oost-Europa in Nederlandse champignonkwekerijen. Deze werknemers ontvingen een betaling die voor Nederlandse maatstaven zeer laag is.

De Oost-Europese werknemers zijn niet opgewassen tegen de macht en willekeur van hun bazen. Zij lijken rechteloos en voor zover zij wel rechten hebben blijken zij niet in staat om die rechten te doen gelden (tekst 5).

Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW), Lodewijk Asscher, reageerde op de uitzending met een nieuwsbericht op de website van de rijksoverheid (tekst 6). Later antwoordde de minister op Kamervragen over deze zaak (tekst 7).

In zijn reactie op de televisie-uitzending had de minister burgers opgeroepen om alleen nog maar champignons te kopen die voorzien zijn van het *Fair Produce*-keurmerk (tekst 8).

Lees de teksten 5, 6, 7 en 8.

Het programma Keuringsdienst van Waarde vervult een informatieve functie en heeft invloed op het politieke proces.

- 3p 10 Welke informatieve functie van de media vervulde het programma Keuringsdienst van Waarde? Leg uit wat de politieke rol van het programma in dit geval is en gebruik daarvoor twee relevante begrippen van het systeemmodel van politieke besluitvorming.

Zie tekst 7.

Tekst 7 is een fragment uit de antwoorden van minister Asscher op een aantal Kamervragen naar aanleiding van de uitzending van de Keuringsdienst van Waarde over de situatie in de champignonteelt.

- 2p 11 Leg uit dat de onafhankelijkheid van de media belangrijk is voor het functioneren van de rechtsstaat.
- 3p 12 Welke taak van de Kamer herken je in de gestelde Kamervraag in tekst 7? Leg uit over welke taak van de regering die vraag aan Asscher gaat.

In het maatschappelijke verkeer en zeker ook in de politiek, spelen verschillen in macht een belangrijke rol. Niet iedereen beschikt over dezelfde machtsbronnen en niet iedereen heeft evenveel invloed op de gebeurtenissen.

- 3p 13 Geef van drie actoren die betrokken zijn bij de misstanden die gesignaleerd zijn in de champignonteelt een verschillende machtsbron.

- In deze casus spelen verschillende rechten die te maken hebben met Europees burgerschap een rol.
- 2p **14** Geef twee rechten die te maken hebben met het Europees burgerschap en die bij deze casus een rol spelen.

- Zie tekst 8.*
- Het keurmerk Fair Produce kun je bekijken vanuit de drie grote politieke ideologieën in Nederland.
- 6p **15** Leg voor elk van de drie grote ideologieën uit of het keurmerk ermee te verenigen is. Betrek in je uitleg van elke ideologie een kenmerkend idee.

Opgave 3 Misstanden in de champignonteelt

tekst 5

In de eerste aflevering over de Champignonteelt kwam een aantal Poolse arbeiders aan het woord over de situatie in het bedrijf waar ze
5 werkten. Tijdens de research voor deze aflevering heeft de Keuringsdienst ook contact gehad met Poolse arbeiders van een ander bedrijf. Een aantal van hen heeft hun ervaringen
10 op papier gezet.

HEER 1

Ik heb bijna een jaar bij bedrijf A gewerkt. Een keer, toen ik na drie weken (21 dagen) aaneengesloten te
15 hebben gewerkt (zonder een vrije dag, gemiddeld 10 tot 14 uur per dag) om een vrije dag vroeg, ging de baas tegen mij schreeuwen en dreigde mij met de terugkeer naar
20 Polen.

DAME

Ik ben een oud-werkneemster van het bedrijf A.
Ik was ontdaan door het gedrag van
25 de bedrijfsleider naar mij toe, toen ik op een dag bij hem op kantoor werd geroepen. Hij begon toen iets heel hard te vertellen in een taal die ik niet kon verstaan. Waar het om ging was
30 dat ik de dag daarvoor naar een ander dorp was gegaan om mijn twee zonen die daar woonden op te zoeken. Ik mocht niet naar hen gaan

en zij mochten mij niet komen
35 bezoeken. Ik begrijp het niet.

HEER 2

Mijn rechten als werknemer van A werden nooit gerespecteerd. Een keer, toen we een controle hadden,
40 ging de bazin langs onze woningen rijden om ons te instrueren over wat er wel en wat niet door ons mocht worden verteld. En daarbij zei ze met een glimlach op haar gezicht dat
45 zelfs al zouden we te veel vertellen, dan zou haar vertrouwde tolk dit toch “zoals het moet” vertalen.

Toen ik naar Nederland kwam om bij dit bedrijf te werken, had de bazin
50 een slaappleats voor twee weken voor mij verzorgd: in een woonkamer die algemeen toegankelijk was voor de overige 13 bewoners.

Toen ik hier begon te werken, dacht
55 ik dat dit een normaal bedrijf was. Het bleek echter dat ik na het werk geen rechten had. Ik dacht dat ten minste de gezondheid van de werknemers belangrijk was, maar toen ik
60 op een dag mijn hand had opengereten op het werk, zei de bazin alleen “sul” en “invalide” en vroeg of ik in staat zou zijn de volgende dag te werken want anders moest ik maar
65 terug naar Polen gaan.

naar: <http://keuringsdienstvanwaarde.kro.nl>, 20 december 2012

tekst 6

Reactie van minister Asscher op uitzending van Keuringsdienst van Waarde

“Het programma Keuringsdienst van Waarde maakte gisteren maar weer eens duidelijk hoeveel er fout gaat in de Nederlandse champignonsector.
5 Het is niet te bevatten dat werknemers op een dergelijke manier worden uitgebuit. Ik wist niet wat ik zag, toen ik hier voor het eerst mee geconfronteerd werd. Zoiets kan toch
10 niet in Nederland? Daarnaast worden eerlijke ondernemers de dupe van hun malafide collega’s. De Inspectie en ik zijn tot op het bot gedreven deze foute bedrijven het leven zuur
15 te maken, maar dat kunnen we niet alleen. We hebben getuigen en

signalen nodig én de hulp van de consument.

Koop alleen eerlijk geproduceerde champignons zou ik willen zeggen (...).

Behalve dat de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) doorgaat met het intensief opsporen en aanpakken van wantoestanden, ga ik de komende tijd bekijken of ik ook de andere supermarkten over de streep kan trekken om gezamenlijk aan deze Middeleeuwse toestanden
30 een eind te maken.”

naar: www.rijksoverheid.nl, 28 december 2012

tekst 7

Antwoord van minister Asscher op Kamervraag over uitbuiting champignonkwekerijen

Waardoor komt het dat de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) grote moeite heeft om op te treden ondanks de sterke inzet?
5 Zoals in het antwoord op de vorige vraag is aangegeven gaat het om werkgevers die moedwillig de wet overtreden. Deze werkgevers voeren ondeugdelijke of valse administraties.
10 Als niet direct uit de administratie kan worden afgeleid dat er sprake is van overtreding van de arbeidswetgeving, wordt getracht het bewijs rond te krijgen via verklaringen van
15 werknemers. Werknemers zijn echter

niet altijd bereid om verklaringen af te leggen, omdat zij bang zijn dan hun werk te verliezen. Ook worden werknemers vaak pas na afloop van een gewerkte periode uitbetaald, waardoor zij de uitbetaling van het loon in gevaar brengen als zij belastende verklaringen afleggen. Het betreft vaak tijdrovende
25 onderzoeken vanwege de grote complexiteit van de (internationale) constructies. Deze vergen een grote capaciteit en kennen een lange doorlooptijd. (...)

naar: www.rijksoverheid.nl, 7 januari 2013

tekst 8

Fair Produce: antwoord op verstoorde concurrentieverhoudingen

De verstoorde prijsconcurrentie door arbeidsconstructies in de paddenstoelensector is al een aantal jaar een hardnekkig probleem. Via deze constructies verkopen telers hun champignons 'op stam' aan een buitenlandse BV (bijvoorbeeld in Bulgarije of Roemenië). Het product blijft waar het is en het bedrijf waar het aan verkocht is huurt buitenlandse werknemers in om de champignons in Nederland te oogsten. Deze mensen worden vervolgens onderbetaald. (...)

Werkgevers die wel de reële arbeidskosten betalen, kunnen nauwelijks het hoofd boven water houden terwijl de ondernemers die op deze wijze de loonkosten weten te drukken, de markt overnemen. (...)

Eén sociaal ketenkeurmerk

Organisaties van werkgevers en werknemers van de teelt én handel pakken hun verantwoordelijkheid voor een eerlijk product en hebben gezamenlijk Stichting Fair Produce opgericht. Het ketenkeurmerk Fair Produce Nederland garandeert dat de producten die voldoen aan de eisen van Fair Produce zijn vervaardigd door medewerkers die daarvoor fair zijn behandeld. Dat wil zeggen: zij krijgen een eerlijk loon volgens de Nederlandse wet- en regelgeving, beschikken over goede huisvesting en werken onder goede arbeidsomstandigheden. Bedrijven voldoen aan strengere eisen dan wettelijk

noodzakelijk en werken in gecontroleerde ketens. (...)

Duurzame en concurrerende Nederlandse land- en tuinbouw

De Stichting Fair Produce Nederland certificeert bedrijven, die gegarandeerd een sociaal personeelsbeleid voeren dat aan alle eisen voldoet. (...)

Retailers en foodservice zijn partners

Fair Produce helpt retailers in hun duurzaamheidsbeleid met herkenbare "faire" paddenstoelen. C1000, COOP, Lidl, Deen en Jan Linders hebben inmiddels een statement gemaakt en kiezen voor eerlijke champignons. Ook foodservice-bedrijven sluiten aan. (...)

Organisatiestructuur

Stichting Fair Produce NL wordt bestuurd door LTO Nederland, Frugi Venta, FNV Bondgenoten, CNV Vakmensen en twee onafhankelijke bestuurders. Financiering vindt plaats middels subsidies van Colland, de Provincie Limburg en Gelderland (via de Betuwse Bloem), het ministerie van EZ, het LIB en de Rabobank. De Stichting wordt geadviseerd door een Raad van Advies waarin onder meer Max Havelaar en de Rabobank zitting hebben genomen. De Nederlandse overheid heeft positief op het initiatief gereageerd en roept alle schakels in de keten op alleen gegarandeerd eerlijke producten te produceren, te verhandelen en te verkopen.

naar: www.fairproduce.nl, juni 2013

Opgave 4 Europees toezicht op nationale mediawetgeving

Bij deze opgave hoort tekst 9 uit het bronnenboekje.

Lees tekst 9.

De richtlijn Audiovisuele Mediadiensten waarover in tekst 9 geschreven wordt, gaat onder andere over drie heel verschillende rechten die in Nederland al geheel of gedeeltelijk gelden:

- de vrijheid van meningsuiting,
- het recht op informatie en
- de onafhankelijkheid van een redactie.

Bij het vaststellen van deze rechten zijn verschillende actoren betrokken geweest en van elk van deze rechten is bepaald voor wie ze bedoeld zijn.

- 6p **16** Geef van elk van deze drie rechten aan door wie ze zijn vastgesteld en voor wie deze rechten in de eerste plaats zijn bedoeld.

In tekst 9 staan in de vetgedrukte tussenkopjes voorstellen om mediavrijheid en pluralisme te waarborgen. Het idee voor deze voorstellen wordt ingegeven door een omgevingsfactor (in de betekenis van het systeemmodel van politieke besluitvorming) die in tekst 9 te herkennen is.

- 3p **17** – Noem de bedoelde omgevingsfactor en geef van het citaat de regelnummers van tekst 9.
– Leg uit dat deze omgevingsfactor de aanleiding kan zijn voor het doen van de voorstellen uit tekst 9.

Zie de regels 46-56 van tekst 9.

De Europese Commissie heeft verschillende taken. Het Europees Parlement vraagt aan de Europese Commissie om een studie te gaan verrichten.

- 2p **18** Bij welke taak van de Europese Commissie past deze vraag van het Europees Parlement? Leg je antwoord uit.

Het Europees Parlement pleit voor ondersteuning van onderzoeksjournalistiek vanwege het democratische belang ervan (regels 30-35 van tekst 9).

Ondertussen wordt aan het democratische gehalte van het Europees Parlement zelf wel eens getwijfeld. Critici spreken dan van het ‘democratisch tekort’ waarmee niet één maar meerdere ‘tekorten’ aangeduid worden.

- 3p **19** Geef drie voorbeelden waaruit het ‘democratisch tekort’ van het Europees Parlement blijkt.

In de oorspronkelijke doelstellingen van de EU staat niet expliciet vermeld dat de EU regelingen zal treffen over de kwaliteit van de journalistiek. De EU besteedt daar nu wel aandacht aan. Gezien de argumentatie en voorstellen in tekst 9 is dat in lijn met de eisen die de EU stelt aan toetreders tot de EU.

- 3p **20** Geef twee eisen die de EU stelt aan landen die toetreden tot de EU en leg uit bij welke argumenten of voorstellen (geef ook de regelnummers) uit tekst 9 die eisen passen.

Met de resolutie probeert het Europees Parlement de journalistieke berichtgeving te vrijwaren van directe of indirecte invloeden vanuit politiek of economie. Dit streven is ook te herkennen in de uitgangspunten van de Nederlandse mediawetgeving en in enkele concrete uitwerkingen daarvan voor de publieke omroep.

- 1p 21 Geef één uitwerking van de uitgangspunten van het Nederlandse mediabeleid die bescherming moet bieden tegen ongewenste beïnvloeding vanuit de politiek.
- 1p 22 Geef één uitwerking van de uitgangspunten van het Nederlandse mediabeleid die bescherming moet bieden tegen ongewenste beïnvloeding vanuit de economie.

Zie de regels 46-53 van tekst 9.

Het Europees Parlement formuleerde een onderzoeksvraag voor de Europese Commissie. Die onderzoeksvraag is een beschrijvende vraag die ook opgevat kan worden als een verklarende vraag. De gegevens die dat onderzoek moet opleveren zullen door het Europees Parlement gebruikt worden voor een evaluatieve vraag.

- 1p 23 Geef een voorbeeld van zo een evaluatieve vraag.

Het onderzoek waar het Europees Parlement in de regels 46-53 om vraagt is bedoeld om beleidskeuzes te ondersteunen. Een verschil tussen dergelijk beleidsonderzoek en wetenschappelijk onderzoek is dat er meestal andere eisen gesteld worden aan de onderzoeksmethode. Bij beleidsonderzoek is de 'betrouwbaarheid' van informatiebronnen belangrijk terwijl het begrip 'betrouwbaarheid' bij wetenschappelijk onderzoek vaak niet verwijst naar de informatiebronnen maar naar de methode die gehanteerd is.

- 4p 24 a Leg uit wat betrouwbaarheid van informatiebronnen betekent en hoe die betrouwbaarheid van informatiebronnen bepaald kan worden.
- b Leg uit wat betrouwbaarheid in de wetenschap betekent en hoe de betrouwbaarheid van een methode die gebruikt is bij wetenschappelijk onderzoek vastgesteld kan worden.

Opgave 4 Europees toezicht op nationale mediawetgeving

tekst 9

Wijzigingen in mediawetten die het voor overheden makkelijker maken zich te bemoeien met de media in hun land, moeten jaarlijks op 5 Europees niveau worden gecontroleerd. Dit staat in een resolutie¹⁾ waarover het Parlement dinsdag heeft gestemd. Om mediavrijheid en pluralisme te waarborgen, moet de 10 richtlijn Audiovisuele Mediadiensten worden herzien en werkomstandigheden van journalisten worden verbeterd. (...)

15 **Het beschermen van journalisten tegen dreigingen**

Het Parlement wil de onafhankelijkheid van journalisten beschermen tegen druk van uitgevers, media-eigenaren, politieke- en economische lobby's. Voor redacteuren en 20 journalisten moeten er redactiehandvesten of gedragscodes worden opgesteld, omdat deze belangrijk zijn voor de redactionele onafhankelijkheid. Hiermee wordt voorkomen dat 25 eigenaren, regeringen of externe belanghebbenden zich met de inhoud van het nieuws bemoeien, stelt de tekst.

30 EP-leden willen dat lidstaten onderzoeksjournalistiek ondersteunen omdat deze vorm van journalistiek een democratische functie vervult en in sommige gevallen misstanden of 35 strafbare feiten onthult. (...)

Herzien van de richtlijn Audiovisuele mediadiensten

De richtlijn Audiovisuele Mediadiensten moet worden aangevuld met 40 minimumnormen voor de bescherming van het fundamentele recht op vrijheid van meningsuiting en informatie, mediavrijheid en pluralisme, stelt de tekst. (...)

45 **Precaire arbeidsomstandigheden**

Het Parlement vraagt de Europese Commissie om te bestuderen hoe de crisis en de daaruit voortvloeiende bestaansonzekerheid de journalistieke gemeenschap beïnvloedt. Er 50 moet dan vooral gekeken worden naar de schadelijke invloed op de mediavrijheid.

De resolutie is aangenomen met 539 55 stemmen voor, 70 tegen en 78 onthoudingen.

naar: Persbericht Europees Parlement, 21 mei 2013

noot 1 resolutie = motie

Opgave 5 Boom is ho!

Bij deze opgave hoort tekst 10 uit het bronnenboekje.

Lees tekst 10.

- 2p **25** – Betreft het delict in de ogen van de officier van justitie een ernstig of een minder ernstig strafbaar feit?
– Geef het gegeven uit de tekst 10 waaruit het antwoord af te leiden is.

Zie de regels 45-51 van tekst 10.

De emoties van de vrouw zijn niet van belang bij de vraag of ze schuldig is. Toch kan de rechter deze emoties in zijn vonnis meewegen.

- 2p **26** Leg uit op welke wijze de rechter in zijn vonnis wel rekening kan houden met deze emoties.

Zie de regels 59-63 van tekst 10.

Aan het begin van een rechtszitting controleert de rechter of de aanwezige gedaagde inderdaad de verdachte is en de officier deelt vervolgens mee wat de aanklacht is. Een zaak eindigt nadat een rechter de afweging heeft gemaakt over een eventuele sanctie en vonnis wijst. Daar tussenin is onder andere onderzocht of de verdachte wel zelf verantwoordelijk is.

- 2p **27** Geef twee andere vragen die rechters onderzocht hebben voordat zij vonnis wijzen.

In tekst 10 worden drie strafrechtelijke sancties genoemd. Deze kunnen verschillende doelen dienen.

- 3p **28** – Geef de drie sancties die in tekst 10 genoemd worden.
– Zet achter elke sanctie of het een hoofdstraf, bijkomende straf of een maatregel is.
– Zet daarachter welk doel of functie die sanctie, toegepast op de zaak van deze vrouw, zou kunnen dienen. Ga bij dit laatste uit van drie verschillende doelen of functies.

Opgave 5 Boom is ho!

tekst 10

Boom is ho! Dronken rijden, vier gewonden

“U”, zegt de officier van justitie en hij kijkt de verdachte indringend aan, “bent een typisch voorbeeld waarom de wetgever het idee van de begin-
5 nende bestuurder heeft geïntroduceerd. U rijdt te hard, u hebt gedronken én u houdt uw aandacht niet bij de weg.”

Hij heeft het tegen een jonge vrouw
10 van 22. Op de avond van eerste kerstdag 2011 – ze had pas drie maanden haar rijbewijs – reed ze op het Brabantse platteland de Opel van haar moeder tegen een boom. Zelf
15 brak ze een been; de drie kennissen die ze naar huis bracht kwamen er minder goed vanaf. (...) Vandaag, vijftien maanden later, zit de bestuurster tegenover de meervoudige
20 kamer van de rechtbank in 's-Hertogenbosch.

De voorzitter loopt het strafdossier met haar door. Hoe ze eerder die avond waren wezen stappen. (...)
25 Dat ze, op het moment dat ze zich omdraaide om tegen de mensen op de achterbank te zeggen dat ze heus nog wel kon rijden, in de berm was geraakt. Dat de jongen naast haar op
30 dat moment een ruk aan het stuur had gegeven omdat hij voor de auto een boom zag opdoemen. En dat ze, als gevolg van die onverwachte in-

greep, naar links de weg over waren
35 geschoten en aan de overkant tegen een boom tot stilstand kwamen.

Ze voelt zich in het nauw gebracht door de vragen. Reageert stuurs. Tot het moment dat de voorzitter haar
40 vraagt of ze weet hoe het met de jongen op de achterbank gaat. Dan komen de tranen. De bode schiet toe met een bekertje water en een doos tissues.

45 “Wat mij opvalt”, zegt de officier van justitie, “eerst zit u hier stoer, alsof het u niks doet, in elk geval zo komt het op mij over, en nu blijkt dat er veel emotie bij u achter zit. Daar kan
50 de rechter ook rekening mee houden.” (...)

Twee weken later komt de uitspraak van de rechtbank: 240 uur werkstraf en twee maanden voorwaardelijk.
55 Het CBR heeft het rijbewijs van de verdachte ingenomen en bestuursrechtelijk ongeldig verklaard; vandaar geen ontzegging, maar wel een hogere werkstraf. Was de man die
60 aan het stuur trok mede schuldig? Zeker, vindt de rechtbank, maar dat doet aan de verantwoordelijkheid van de bestuurder niets af.

naar: Lars Kuipers, Opportuun 4, april 2013